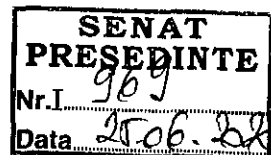

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.795A/2020

SECRET
318 26.06.20 20
Domnului

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ
NR. **3434** / **25 JUN 2020**

Robert-Marius CAZANCIUC
VICEPREȘEDINTE AL SENATULUI

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă comunicăm, alăturat, în copie, sesizarea formulată de Președintele României referitoare la neconstituționalitatea prevederilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 30 iulie 2020 (inclusiv în format electronic, la adresa de e-mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 16 septembrie 2020.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,

PROF.UNIV.DR. VALER DORNEANU

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 795 A / 2020

ROMÂNIA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ

NR. 3396 / 24 JUN 2020

ORA 15⁵²

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

București, 24 iunie 2020

CPI/863/24.06.2020

Domnului VALER DORNEANU

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

În temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formulez următoarea

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

asupra

Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

La data de 5 iunie 2020, Parlamentul României a transmis Președintelui României, în vederea promulgării, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Prin modul în care a fost adoptată, precum și prin conținutul normativ, legea dedusă controlului de constituționalitate contravine dispozițiilor art. 1 alin. (3) și alin. (5) din Legea Fundamentală, precum și prevederilor art. 61 coroborat cu art. 75 alin. (1), alin. (4) și alin. (5) prin raportare la art. 73 alin. (3) din Constituție, pentru motivele expuse în continuare.

1. Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului a fost adoptată cu încălcarea prevederilor art. 61 coroborat cu art. 75 alin. (1) prin raportare la art. 73 alin. (3) lit. n), precum și a dispozițiilor constituționale ale art. 75 alin. (4) și alin. (5)

Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, inițiat de Guvern, a fost înregistrat pentru dezbatere și adoptare la Senat, ca primă Cameră sesizată, fiind prezentat Biroului permanent în data de 24 iunie 2019. În forma inițiatorului, inițiativa legislativă conținea zece articole și aducea Legii nr. 272/2004 un număr de 40 modificări și completări.

În data de 7 octombrie 2019, ca urmare a depășirii termenului de 45 de zile prevăzut de art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituție, Senatul, în calitate de primă Cameră competentă, a adoptat tacit proiectul de lege menționat într-o formă a legii identică cu cea a inițiatorului actului normativ.

În calitate de Cameră decizională, Camera Deputaților a adoptat legea supusă controlului de constituționalitate în ședința din data de 3 iunie 2020, amendând substanțial fondul reglementării. Astfel, față de forma adoptată de Senat, Camera Deputaților a adoptat un număr semnificativ mai mare de modificări, respectiv a intervenit legislativ asupra a 63 de texte, astfel cum rezultă și din raportul comun al Comisiei pentru muncă și protecție socială și al Comisiei juridice, de disciplină și imunități ale Camerei Deputaților.

Potrivit expunerii de motive a Guvernului, în forma depusă spre dezbatere și adoptare la Parlament și adoptată de Senat, inițiativa legislativă avea ca obiect de reglementare: delimitarea mai clară a noțiunii de familie extinsă; introducerea obligatorie a consimțământului copilului care a împlinit 14 ani în ceea ce privește stabilirea programului de relații personale; clarificarea rolului direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului în asigurarea măsurilor de protecție față de minorii ai căror părinți sunt plecați din țară și față de minorii străini neînsoțiți pe teritoriul României; adăugarea categoriei copiilor solicitanți de azil la categoriile de copii beneficiari ai Legii nr. 272/2004; creșterea vârstei până la care copiii nu mai pot fi plasați în instituții de tip rezidențial de la 3 la 7 ani; introducerea posibilității desemnării drept persoană care să asigure creșterea și îngrijirea copilului, pe lângă rudele până la gradul IV și a persoanelor care fac parte din rețeaua socială a copilului; continuarea procesului de dezinstituționalizare.

Cu ocazia adoptării legii supuse controlului de constituționalitate de către Camera decizională, Camera Deputaților a păstrat modificările aduse Legii nr. 272/2004 prin proiectul legii criticate și adoptat tacit de Senat, operând în plus și alte modificări legislative. Distinct însă de modificările ce se impun pentru corelarea prevederilor Legii nr. 272/2004 cu textele nou-introduse ori cu alte acte

normative, Camera Deputaților a adoptat și modificări care au un obiect de reglementare complet diferit față de cel avut în vedere de inițiator și, implicit, de cel adoptat de prima Cameră, încălcându-se prevederile art. 75 din Constituție referitoare la competența Camerei decizionale în procedura legislativă.

Prin raportare la forma adoptată de Senat, analizând aceste noi dispoziții menționate, adoptate de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, constatăm că ele vizează prevederi referitoare la derularea în unitățile școlare a programelor de educație sanitară, precum și prevederi prin care se impun unele obligații atât în sarcina copiilor și părinților, cât și în cea a cadrelor didactice, personalului auxiliar și cel administrativ în sensul menținerii unui climat pozitiv și incluziv în orice unitate de învățământ, care să permită tuturor copiilor să fie respectați și acceptați. De asemenea, forma adoptată de Camera Deputaților instituie prevederi în ceea ce privește modul de organizare a unităților de învățământ, prin stabilirea obligației pentru conducerea fiecărei unități de învățământ de a include în regulamentul de ordine interioară mecanisme de prevenire a comportamentelor agresive, de excludere, de luare în derâdere, umilitoare, și a oricărei forme de violență psihologică - bullying. Totodată, prin modificările aduse de Camera decizională, legea supusă controlului de constituționalitate instituie obligația respectării unui nou principiu care stabilește un mod inedit de desfășurare a actului educațional, prin aplicarea de măsuri nepunitive bazate pe mediere și dialog și prin participarea copiilor și părinților în acțiunile și campaniile derulate în acest sens.

Astfel, la art. I pct. 10 din legea criticată, Camera decizională a modificat art. 46 alin. (3) lit. i) al Legii nr. 272/2004, în sensul redenumirii programelor de educație pentru sănătate ca programe de educație sanitară și al eliminării sintagmei „cel puțin o dată pe semestru” din cuprinsul textului. De asemenea, la art. I pct. 12 din legea dedusă controlului instanței constituționale, Camera Deputaților a introdus după alineatul (2) al art. 52 din Legea nr. 272/2004, trei noi alineate, prin care stabilește următoarele: „(2¹) Copiii, părinții, cadrele didactice, personalul didactic auxiliar și cel administrativ au obligația de a menține un climat pozitiv și incluziv în orice unitate de învățământ, care să permită tuturor copiilor să fie respectați și acceptați. (2²) Conducerea fiecărei unități de învățământ are obligația de a include în regulamentul de ordine interioară mecanisme de prevenire a comportamentelor prevăzute la alin.(1) lit. h). (2³) Prevenirea și combaterea oricărei forme de violență psihologică – bullying – în școli se realizează cu respectarea principiului primordialității măsurilor nepunitive bazate pe mediere și dialog și al participării copiilor și părinților în acțiunile și campaniile derulate în acest sens.”

Potrivit art. 232 din Legea educației naționale nr. 1/2011, statutul personalului didactic reglementează funcțiile, competențele, responsabilitățile, drepturile și obligațiile specifice personalului didactic și didactic auxiliar, precum și ale celui de conducere, de îndrumare și de control.

De asemenea, Legea nr. 1/2011, la art. 64, prevede că programele școlare din învățământul preuniversitar reprezintă, împreună cu planurile-cadru de învățământ, curriculumul național. Prin urmare, vizând obligații cu caracter general aplicabile întregului personal didactic și modalități de derulare a unor programe de educație în unitățile școlare, prin conținutul normativ, dispozițiile art. I pct. 10 și pct. 12 din legea criticată reglementează, în concret, relații sociale ce aparțin domeniului legii organice, potrivit art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție. Totodată, întrucât obiectul de reglementare al prevederilor criticate este parte a domeniului legii organice reprezentat de organizarea generală a învățământului - potrivit art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție - pentru aceste două noi intervenții legislative competența decizională nu aparține Camerei Deputaților, ci Senatului, în conformitate cu prevederile art. 75 din Constituție.

Potrivit Legii fundamentale, în procedura de legiferare, fiecare dintre cele două Camere are competențe determinate. Astfel, prin diferențierea funcțională dintre cele două Camere ale Parlamentului, introdusă la revizuirea din 2003, s-au conceptualizat noțiunile de Cameră de reflecție și Cameră decizională, expres calificate ca atare prin Constituție, în funcție de domeniul în care este adoptată legea. În cazul de față, în conformitate cu prevederile constituționale ale art. 75 alin. (1), coroborate cu cele ale art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, noile modificări și completări asupra Legii nr. 272/2004 menționate, operate de către Camera decizională atrag competența decizională a primei Camere competente să o dezbată, respectiv competența decizională a Senatului. Singura soluție pentru rezolvarea acestui conflict de competență apărut între cele două Camere, o reprezintă întoarcerea legii, pentru acele noi modificări și completări, la Camera competentă să decidă definitiv.

Referitor la conflictul de competență decizională dintre Camera Deputaților și Senat, Curtea Constituțională a reținut că, potrivit art. 61 și art. 75 alin. (1) din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării, iar structura sa este bicamerală, fiind alcătuit din Camera Deputaților și Senat. Principiul bicameralismului, astfel consacrat, se reflectă însă nu numai în dualismul instituțional în cadrul Parlamentului, ci și în cel funcțional, deoarece art. 75 din Legea fundamentală stabilește competențe de legiferare potrivit cărora fiecare dintre cele două Camere are, în cazurile expres definite, fie calitatea de primă Cameră sesizată, fie de Cameră decizională. Totodată, ținând seama de indivizibilitatea Parlamentului ca organ reprezentativ suprem al poporului român și de unicitatea sa ca autoritate legiuitoare a țării,

Constituția nu permite adoptarea unei legi de către o singură Cameră, fără ca proiectul de lege să fi fost dezbătut și de cealaltă Cameră. Art. 75 din Legea fundamentală a introdus, după revizuirea și republicarea acesteia în octombrie 2003, soluția obligativității sesizării, în anumite materii, ca primă Cameră, de reflecție, a Senatului, sau, după caz, a Camerei Deputaților și, pe cale de consecință, reglementarea rolului de Cameră decizională, pentru anumite materii, a Senatului și, pentru alte materii, a Camerei Deputaților, tocmai pentru a nu exclude o Cameră sau alta din mecanismul legiferării. Totodată, alin. (4) și (5) ale art. 75 din Constituție prevăd modul de rezolvare a posibilelor „conflicte de competență” între prima Cameră sesizată și Camera decizională, dar nu există un text în Constituție care să permită Camerei decizionale să se îndepărteze de la limitele sesizării date de soluția adoptată de către prima Cameră sesizată (Decizia nr. 710/2009).

Printr-o altă decizie, Curtea a constatat că dispozițiile constituționale ale art. 75 alin. (1) stabilesc criteriile în funcție de care fiecare Cameră își poate determina competența, iar în practică se pot ivi situații în care unul și același act normativ să cuprindă dispoziții care aparțin mai multor domenii de reglementare, care intră în competența decizională a ambelor Camere. Pentru astfel de situații, instanța constituțională a stabilit că dispozițiile art. 75 alin. (4) și (5) din Constituție prevăd că în cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență, dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii aplicându-se în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere. Întrucât criteriile de partajare a competențelor celor două Camere, precum și modalitatea de soluționare a unor eventuale conflicte de competențe sunt expres prevăzute în Legea Fundamentală, Curtea a învederat că fiecare Cameră a Parlamentului este obligată să aplice întocmai dispozițiile art. 75 din Constituție (Decizia nr. 1018/2010).

De asemenea, instanța constituțională, pronunțându-se prin Decizia nr. 681/2018, a stabilit că: „Aceeși regulă a întoarcerii legii este prevăzută de art. 75 alin. (5) din Constituție și pentru situația în care a doua Cameră, cea decizională, adoptă o prevedere ce intră, prin obiectul său, în competența decizională a primei Camere sesizate. Evident că, în această situație, Camera decizională adoptă o prevedere nouă față de forma legii primite în urma adoptării acesteia de către prima Cameră sesizată. În acest caz, a doua Cameră nu are competență decizională proprie cu privire specială la obiectul de reglementare al noii prevederi, ci reprezintă forul de reflecție, astfel că este necesar ca legea să fie trimisă primei Camere, care va decide definitiv numai cu privire la intervenția

legislativă (de noutate) a celei de-a doua Camere. Cu alte cuvinte, nu este posibil ca o prevedere să fie introdusă, în etapa adoptării în Camera decizională, exclusiv de către aceasta, dacă, strict în privința ei, această Cameră nu are competența de legiferare decizională definitivă atribuită expres de art. 75 alin. (1) din Constituție, deoarece ar însemna ca acea normă legală să fie rezultatul adoptării de către o singură Cameră parlamentară, ceea ce contravine principiului bicameralismului. Din cele mai sus expuse rezultă că instituția întoarcerii legii acționează ca un regulator de competență, în sensul protejării Camerei cu competență decizională definitivă, stabilită conform art. 75 alin. (1) din Constituție, având o strânsă conexiune și cu principiul bicameralismului, deoarece doar în privința unei prevederi asupra căreia a doua Cameră intervine se poate pune atât problema respectării principiului bicameralismului, cât și a întoarcerii legii, în funcție de menținerea sau nu a competenței sale decizionale definitive în raport cu obiectul de reglementare al prevederii în cauză.”

Cu privire la procedura întoarcerii legii la Camera cu competență decizională definitivă, stabilită în funcție de obiectul de reglementare al unei anumite prevederi legale, prin jurisprudența constituțională s-a reținut că aceasta a fost introdusă în anul 2003, cu prilejul revizuirii Constituției, înlocuind procedura medierii prevăzută la art. 76 din Constituția din 1991, nerevizuită. Odată cu partajarea competenței decizionale a celor două Camere ale Parlamentului, potrivit art. 75 alin. (1), legiuitorul constituent a avut în vedere ipoteza în care o prevedere din proiectul de lege/propunerea legislativă supus(ă) adoptării este adoptată/modificată în cursul procesului de legiferare de către o Cameră, deși se plasează sub competența decizională definitivă a celeilalte Camere. Instituția întoarcerii legii soluționează conflictul de competență și urmărește evitarea unui eventual blocaj în procesul de legiferare specific sistemului bicameralismului funcțional, prin asigurarea prevalenței Camerei parlamentare cu competență decizională definitivă (Decizia nr. 235/2020).

Așadar, legea dedusă controlului instanței constituționale conține norme față de care, conform principiului bicameralismului funcțional, fiecare dintre cele două Camere ale Parlamentului are competența să se pronunțe definitiv. Astfel, actul normativ criticat se încadrează în situația prevăzută de art. 75 alin. (5) din Constituție, care stabilește modalitatea de soluționare a unui conflict de competență referitor la ordinea de sesizare a Camerelor în cazul în care legea cuprinde norme cu caracter organic ce trebuie adoptate în mod diferit, prin raportare la ordinea de sesizare a Camerelor.

În concluzie, considerăm că sunt încălcate dispozițiile art. 61 coroborat cu art. 75 alin. (1), alin. (4) și alin. (5), prin raportare la art. 73 alin. (3) din Constituție, deoarece prevederile mai sus identificate și adoptate de Camera Deputaților, trebuiau întoarse și supuse spre dezbatere și adoptare Senatului,

Camera care, în acest caz, avea competență decizională. Așadar, legea dedusă controlului de constituționalitate a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor constituționale referitoare la întoarcerea legii, întrucât Camera Deputaților a eludat competența decizională a Senatului, sustrăgându-i acesteia această calitate.

Prin urmare, dispozițiile art. I pct. 10 și pct. 12 din legea criticată – ce conțin reglementări din domeniul educației – au fost adoptate cu încălcarea competenței Senatului, fiind dezbătute și adoptate de Camera Deputaților în calitate de Cameră decizională. Nerespectarea acestui aspect de procedură, ce privește competența celor două Camere, atrage neconstituționalitatea în ansamblu a legii.

2. Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului încalcă dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție

Art. I pct. 10 din legea dedusă controlului de constituționalitate, care modifică lit. i) a art. 46 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, face referire la programe de „*educație sanitară*”, înlocuind termenul folosit în prezent, respectiv acela de programe de „*educație sexuală*”.

În primul rând, observăm faptul că această terminologie nou introdusă impunea în sarcina legiuitorului modificarea corespunzătoare a tuturor celorlalte prevederi din Legea nr. 272/2004. În acest sens, învederăm dispozițiile art. 46 alin. (3) lit. j) din Legea nr. 272/2004, în care se folosește sintagma „programe de *educație pentru sănătate*, inclusiv pentru dezvoltarea capacităților psihoemoționale, a competențelor sociale și interpersonale”. În plus, același termen de „*educație pentru sănătate*” este prevăzut și de Legea educației nr. 1/2011, care stabilește la art. 3 lit. r) principiul „promovării educației pentru sănătate” și dispune la art. 65 alin. (6¹) că „Ministerul Educației și Cercetării în colaborare cu Ministerul Sănătății elaborează o strategie privind educația pentru sănătate și nutriție...”. Dacă intenția legiuitorului a fost de a utiliza conceptul de „*educație sanitară*” ca sinonim al celui de „*educație pentru sănătate*”, pentru eliminarea oricăror confuzii se impunea modificarea expresă, în mod corelativ, a literei j) ori comasarea celor două texte într-unul singur. În acest sens, art. 13 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă prevede că actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care proiectul de act

normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune.

În al doilea rând, analizând dispozițiile pct. 10 al art. I din legea criticată, considerăm că articolul nu definește noțiunea de „*educație sanitară*”, nerezultând ce reprezintă aceasta, or, potrivit prevederilor art. 25 din Legea nr. 24/2000 pentru elaborarea actelor normative, „în cadrul soluțiilor legislative preconizate trebuie să se realizeze o configurație explicită a conceptelor și noțiunilor folosite în noua reglementare, care au un alt înțeles decât cel comun (...)”. De asemenea, apreciem că, în mod corespunzător, situația și considerentele de mai sus se mențin și cu privire la reglementarea principiului „primordialității măsurilor nepunitive bazate pe mediere și dialog și al participării copiilor și părinților în acțiunile și campaniile derulate în acest sens”, principiu nou introdus la art. I pct. 12 de legea criticată, însă nedefinit.

În al treilea rând, legea criticată, așa cum prevede aceasta la lit. i) a art. 46 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, introduce doar o modificare de formă, fără consecințe în plan juridic, întrucât, din punct de vedere al scopului aceasta este identică cu formularea lit. j) din cadrul aceluiași articol.

De asemenea, așa cum este redactat textul lit. i) a art. 46 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, în forma legii transmise la promulgare, din redactare nu reiese cu claritate dacă norma stabilește că programele de educație pentru viață sunt în vederea prevenirii contractării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor sau că educația sanitară este cea în vederea prevenirii celor de mai înainte. În ipoteza în care norma juridică are în vedere reglementarea primei situații, atunci apreciem că respectivele programe reprezintă, în fapt, un program de educație pentru sănătate, ceea ce este de natură să instituie un paralelism legislativ între lit. i) astfel cum a fost modificată și lit. j) din forma actuală a legii, inacceptabil din punct de vedere al respectării normelor de tehnică legislativă.

Totodată, prin eliminarea sintagmei „cel puțin o dată pe semestru” din cuprinsul lit. i) a art. 46 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, textul a devenit neclar. Astfel, nu reiese cu claritate dacă programa școlară este modificată în sensul introducerii acestei discipline pe tot parcursul anului școlar sau, dimpotrivă, este eliminată acea garanție, instituită inițial, prin care legiuitorul a urmărit ca programele de educație pentru viață să fie efectiv puse în practică cel puțin o dată pe semestru, în beneficiul elevilor. Prin eliminarea acestei sintagme nu reiese cu

certitudine dacă programele vor avea loc pe întregul parcurs al anului școlar, o dată pe semestru, o dată pe an sau deloc. Apreciem că această intervenție legislativă, în realitate, are un efect contrar scopului avut în vedere de legiuitor, cel al asigurării interesului superior al copilului prin participarea acestuia la programe educaționale.

Alin. (3) lit. i) al art. 46 din Legea nr. 272/2004 dispune că organele de specialitate ale administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, precum și orice alte instituții publice sau private cu atribuții în domeniul sănătății și în domeniul educației sunt obligate să adopte, în condițiile legii, toate măsurile necesare pentru derularea sistematică în unitățile școlare, cu acordul scris al părinților sau al reprezentanților legali ai copiilor, de programe de educație pentru viață, inclusiv educație sanitară, în vederea prevenirii contractării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor. Din analiza acestor dispoziții, este neclar momentul în care trebuie să se solicite acordul scris al părinților sau al reprezentanților legali ai copiilor în vederea participării la aceste programe de educație, nerezultând fără echivoc dacă acesta se stabilește ca etapă premergătoare conceperii măsurilor necesare de către autoritățile mai sus precizate, sau acordul părinților este necesar ulterior, cu ocazia implementării acestora.

De asemenea, apreciem că norma indicată mai sus este lipsită de claritate și previzibilitate în cazul copiilor care au împlinit/împlesc vârsta de 18 ani pe parcursul desfășurării anului școlar. Astfel, este neclar dacă subzistă necesitatea obținerii acordului părinților în vederea participării la programul de educație sanitară în situația școlarilor care au dobândit capacitate deplină de exercițiu, ceea ce este de natură să determine dificultăți în aplicare.

Având în vedere aceste aspecte, considerăm că textele legislative astfel prevăzute prin legea dedusă controlului Curții Constituționale sunt de natură să creeze confuzii în aplicarea normei pentru destinatarii săi, întrucât aceștia se află în imposibilitatea de a identifica norma în vigoare la care să se raporteze. Prin urmare, considerăm că dispozițiile criticate, nefiind corelate cu celelalte norme aflate în vigoare, sunt lipsite de claritate și pot da naștere unor situații de confuzie, incoerență și instabilitate și, deci, la imposibilitatea aplicării acestora în practică.

Așadar, legea supusă controlului de constituționalitate nu respectă principiul supremației legilor și nici principiul securității raporturilor juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii, așa cum a fost consacrat de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 30/2016. În acest sens, Curtea a reținut că „potrivit art. 8 alin. (4) teza întâi din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, „textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce”, iar potrivit art. 36 alin. (1) din aceeași lege, „actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis (...)”. Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională (...) prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară”.

Învederăm instanței constituționale faptul că litera lit. i) a alin. (3) al art. 46 din Legea nr. 272/2004 a făcut obiectul unor modificări recente, operate prin Legea nr. 45/2020, intrată în vigoare la data de 9 aprilie 2020. Or, adoptarea și intrarea în vigoare la intervale scurte de timp a unor legi care au ca scop modificarea și/sau completarea aceluiași dispoziții dintr-un act normativ sunt de natură să afecteze realizarea procesului de sistematizare, unificare și coordonare a legislației, ceea ce contravine principiului securității raporturilor juridice, negarantând astfel claritatea și previzibilitatea legii, fiind, așadar, încălcate dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție. Din această perspectivă, apreciem că orice intervenție legislativă referitoare la programele educaționale trebuie realizată astfel încât să nu afecteze stabilitatea și predictibilitatea aplicării legislației în materia educației și protecției copilului.

3. Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului încalcă dispozițiile art. 1 alin. (3) și alin. (5) din Constituție

Așa cum reiese din raportul comun al Comisiei juridice, de disciplină și imunități și al Comisiei pentru muncă și protecție socială ale Camerei Deputaților,

amendamentul care privea modificarea lit. i) a alin. (3) al art. 46 din Legea nr. 272/2004 a avut ca fundamentare nevoia populației „să cunoască și să respecte regulile de igienă personală și sănătate din responsabilitate pentru propria persoană și familie, dar și pentru societate. Este deci necesar ca în familie și în școală, copiii să își însușească un stil de viață sănătos, activ, să învețe regulile de igienă personală, de alimentație sănătoasă și echilibrată, prevenția bolilor, să înțeleagă nevoia mișcării și a practicării unui sport pentru îmbunătățirea stării de sănătate.”

Analizând această motivare prevăzută în raportul amintit, considerăm că soluția legislativă adoptată pe calea amendamentelor introduse la Camera Deputaților și care au devenit lege nu cuprind o justificare reală socială și juridică, ci - din contră - aceasta a determinat o reglementare contradictorie, incoerentă și ininteligibilă, care alterează înțelegerea și aplicarea legii. În condițiile în care dispozițiile lit. j) a alin. (3) al art. 46 din Legea nr. 272/2004 includ, în prezent, în noțiunea de educație pentru sănătate și pe cea de educație sanitară, apreciem că aceasta indică cu atât mai mult expresia unei pure voințe politice care, în lipsa vreunui studiu de impact, a oricărei fundamentări de ordin economic, juridic și social, rămâne în sfera subiectivității. Motivarea noii soluții legislative, în contextul păstrării celei de la lit. j) a alin. (3) al art. 46 din Legea nr. 272/2004 este, în realitate, atașată unei norme în vigoare, ce a surprins o nevoie socială ce s-a bucurat deja de consacrare legislativă, și nu este legată de o nevoie socială nouă sau de perspectivă. Această tehnică de fundamentare a soluției legislative preconizate, echivalează, în esență, cu lipsa motivării.

Astfel, cu privire la problematica lipsei de fundamentare temeinică a actelor normative, Curtea Constituțională a statuat că: „În lipsa motivării, în sensul arătat, a legii adoptate, nu se poate cunoaște rațiunea legiuitorului, esențială pentru înțelegerea, interpretarea și aplicarea acesteia. Or, explicarea clară a soluțiilor legislative propuse și a efectelor preconizate este cu atât mai necesară, din perspectiva principiului legalității invocat, în condițiile în care obiectul inițiativei legislative în această cauză apare ca fiind pronunțat tehnic, de strictă specialitate, cu efecte pe un segment sensibil al economiei de piață, și anume cel financiar-bancar, iar legea însăși este lipsită de claritate. Sub acest aspect, art. 6 din Legea nr. 24/2000 stabilește, în alin. (1), că „Proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile care să conducă la o cât mai mare

stabilitate și eficiență legislativă. Soluțiile pe care le cuprinde trebuie să fie temeinic fundamentate, luându-se în considerare interesul social, politica legislativă a statului român și cerințele corelării cu ansamblul reglementărilor interne și ale armonizării legislației naționale cu legislația comunitară și cu tratatele internaționale la care România este parte, precum și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului», iar în alin. (2) că «Pentru fundamentarea noii reglementări se va porni de la dezideratele sociale prezente și de perspectivă, precum și de la insuficiențele legislației în vigoare». Caracterul sumar al instrumentului de prezentare și motivare, precum și lipsa de fundamentare temeinică a actelor normative au fost sancționate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa, în raport cu aceleași exigențe de claritate, predictibilitate a legii și securitate a raporturilor juridice impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție, cu invocarea deopotrivă a normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.” (Decizia nr. 139/2019).

Prin aceeași Decizie, Curtea Constituțională a mai arătat că „Fundamentarea temeinică a inițiativelor legislative reprezintă o exigență impusă de dispozițiile constituționale menționate, întrucât previne arbitrarul în activitatea de legiferare, asigurând că legile propuse și adoptate răspund unor nevoi sociale reale și dreptății sociale. Accesibilitatea și previzibilitatea legii sunt cerințe ale principiului securității raporturilor juridice, constituind garanții împotriva arbitrarului, iar rolul controlului de constituționalitate este de a asigura aceste garanții, opuse oricărei intervenții legislative arbitrare. Astfel fiind, Curtea reține că lipsa motivării soluțiilor legislative este de natură să aducă atingere și dispozițiilor art. 1 alin. (3) din Constituție, care consacră statul de drept și principiul dreptății, în sensul argumentelor anterior prezentate.”

În concluzie, ținând cont atât de motivele precizate, cât și de jurisprudența constituțională în materie, obligatorie potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, considerăm că legea dedusă controlului de constituționalitate eludează valorile statului de drept, ceea ce contravine art. 1 alin. (3) din Constituție. Totodată, apreciem că legea criticată conține dispoziții ce afectează calitatea și predictibilitatea sa, cu consecința încălcării prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție.

În considerarea argumentelor expuse, vă solicit să admiteți sesizarea de neconstituționalitate și să constatați că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului este neconstituțională, în ansamblu.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS - WERNER IOHANNIS